

Rust in het waterland van de meersen © Yves Adams

Moerasspirea aan de oevers van de meersen © Yves Adams

MINIVAKANTIE MET GRUTTOGARANTIE in de **Kalkense meersen**

Niet gek ver van downtown Gent baadt een uitgestrekt landschap in een gezegende rust. Wie deze binnenbocht van de Schelde verkent, wordt getraakteerd op een lieflijk landschap met geuren, kleuren en geluiden die elders in Vlaanderen al lang verloren gegaan zijn.

Tekst: Hendrik Moeremans

Beslommeringen uit. Vakantiegevoel aan. Nadat ik de bel op de oever van de Schelde in Schellebelle geluid heb, brengt een veerpont met bijgeleverde veerman me naar de ingang van de Kalkense meersen. Maar meer dan dat brengt hij me in vakantiestemming.

Voor het geboortehuis van haar vader

wacht Kristin Van de Velde van Natuurpunt Scheldeland me op. De kwieke dame is een kind van de meersen. Het 1000 hectare uitgestrekte gebied was het decor van haar jeugd. “Mijn vader heeft me altijd verteld dat hij ‘s winters tot in Kalken kon schaatsten”, zegt ze. Op 1 mei viert ze samen met co-conservators Rudi en Peter 25 jaar natuurbeheer in de

meersen, met een feestelijke gezinshapening (meer details op pagina 50).

We lopen de Scheldedijk aan onze linkerkant op. Aan onze voeten schitteren de weidse meersen tussen de kerken van Kalken, Uitbergen, Wetteren en Schellebelle. “Je kan niet over de Kalkense meersen praten zonder het eerst over

Boven: Gehuld in een warme gloed nemen de Kalkense meersen afscheid van de dag. © Yves Adams
Onder: In de drassige meersen zijn kieviten thuis. © Wim Dirckx

water te hebben”, steekt Kristin van wal. “Altijd al waren de meersen een nat gebied, waar ‘s winters water gebufferd werd. Dat maakte het totaal ongeschikt voor bebouwing of intensieve akkerbouw. Een zegen voor dit stuk open ruimte. Zelfs na de installatie van een pompgemaal begin jaren 80 bleef het te nat, al hebben de krachtige pompen het gebied ook veel water onttrokken en waternatuur verwoest. “De meersen bufferen nog altijd water, maar schaatzen tot in Kalken zit er niet meer in”, weet Kristin.

Ode aan de wilg

Wanneer het pad van de groene meersenwandeling van de Scheldedijk

wegdraait, valt op hoe intiem de meersen kunnen zijn. Sloten omzoomd met oude Scheldearm met rietkragen en zingende blauwborsten. Op de weidpalen brengen tientallen grutto's vol overgave hun "utto utto" ten berde. Kieviten spelen molenwiekend op de nattere plekken. Plots duikt een bruine kiekendief naar zijn prooi. Het decor van dat alles is een fris spel van geur en kleur: ratelaar, pinksterbloem, echte koekoeksbloem, speenkruid en fluitenkruid. Een schilderij van geel, paars, wit en groen.

Aan de Molenmeers stoppen de wilgenrijen en trekt het landschap wijd open. “Je moet het hier zien bij zonsondergang”, zegt Kristin, “betoverend”. Wind speelt in de rietkragen naast de oude

voetweg. Met trage halen trekt een blauwe reiger voorbij. Ik begrijp haar volkomen.

Wanneer we ons weer richting Scheldeoever keren, kruist ons pad een fabelachtig wilgenkasteel. Het Salicetum, een bovenaards kunstwerk van wilgentakken. “Ik vervlecht levende en dode wilgen tot een levend monument”, legt kunstenaar Will Beckers me uit. Het kunstwerk is een ode aan de boom die zo bepalend is voor dit landschap.

Boerennatuur

“Ons verhaal begon op de Snippenweide, een perceel dat Rudi en ik besloten te huren, zo'n 30 jaar geleden, nog voor Natuurpunt bestond”, zegt Kristin.

Intussen heeft Natuurpunt Scheldeland 120 hectare in beheer. Het grootste deel daarvan wordt beheerd door 22 lokale landbouwers.

“Ze zijn hier logische partners: de meersen zijn echte boeren natuur. Landbouwers maaien en hooien hier al eeuwen, ze hebben de machines en de kennis. Bovendien is het kruidenrijk hooi dat van deze graslanden komt erg gegeerd”, zegt ze. De landbouwers krijgen dat hooi. In ruil gebruiken ze geen mest of pesticiden en maaien ze niet voor de maand juli. Zo vermijden we dat nesten van de kievit en de grutto, die op de grond broeden, onder de maaibalk verpletterd worden. Bovendien krijgen bloemen de kans om zaad te vormen en zich te verspreiden. Die inspanningen lonen: 30 jaar geleden had je hier nog maar 2 koppeltjes van de sierlijke grutto. Nu broeden hier jaarlijks 25 à 30 paren.

“Aan de rand van de meersen liggen steile stukken, waar natuurlijke kwel uit de bodem opborrelt. Omdat die stukken zo moeilijk toegankelijk zijn, schakelen we hier de terreinploeg van Natuur- en landschapszorg in”, zegt Kristin.

“Dankzij onze samenwerkingen met landbouwers, heerst er zo'n gevoel dat we samen aan hetzelfde zeel trekken met dit project”, legt Kristin uit. De afdeling wil zoveel mogelijk mensen betrekken. “Dat begint aardig te lukken”, zegt Kristin. We hebben meer dan 1000 leden in amper 4 gemeentes. Steeds meer mensen ontdekken het hier: vogelaars en fotografen, fietsers, wandelende families, de JNM: allemaal zijn ze dol op het gebied. We werken er ook hard voor: we organiseren geleide wandelingen en hebben werkgroepen die zich bezig houden met planten, insecten en uilen.

De kracht van water

De wilgen waarmee Will Beckers zijn kunstwerk bouwt, zijn gerecupereerd uit de Wijmeers, het gebied dat recent ingericht werd als gecontroleerd overstromingsgebied. De ingrijpende werkzaamheden passen in het Sigmaphan, het plan dat Vlaanderen klaar moet maken voor de klimaatverandering en het stijgend risico op wateroverlast. Doordat het water hier opgevangen wordt, blijven omliggende dorpen gespaard van natte voeten. “Als den dijk ooit breekt, dan drijven de kerkstoelen in Zele (2 dorpen verder)”, zei Kristins grootvader ooit nog, vol ontzag voor de kracht van het water. Vandaag breken we de dijk om de overstroming op een gecontroleerde manier te kunnen laten gebeuren.

“Onze missie is geslaagd”, besluit Kristin. De prachtige brok natuur is bewaard voor de volgende generatie.